

2. Cantwell B., The Emotional Safeguarding of Children in Private Law. *Family Law Journal*. 2010. P. 84-90.
3. Ketani A. Family Mediation in England and Wales: Children's Voice. *Anuario Jurídico y Económico Escurialense*. LI. 2018. P. 589-601.
4. Mediation Task Force Report, June 2014, Appendix 1. URL: <https://www.justice.gov.uk/downloads/family-mediation-task-force-report.pdf>. (дата звернення: 15.04.2024).
5. Parkinson L. Family Mediation Fourth edition. Jordan Publishing. UK. 2020. 350 p.
6. Walker J., Child-inclusive dispute resolution: time for change. *Family Law Journal*. 2015. P. 695.

Тетяна Подковенко,

кандидат юридичних наук, доцент, доцент
кафедри теорії права та конституціоналізму,
Західноукраїнський національний університет

Оксана Ярмко,

кандидат юридичних наук, доцент, доцент
кафедри психології та соціальної роботи,
Західноукраїнський національний університет

ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ЄС ЩОДО ТРАНСКОРДОННОЇ МЕДІАЦІЇ

Історія розвитку суспільства свідчить, що конфлікти і спори різного рівня, територіального поширення і тривалості виникають упродовж усього часу міжнародного спілкування. Сучасні процеси інтенсифікації міжнародних відносин зумовлюють потребу пошуку дієвих шляхів вирішення спорів, один з яких – медіація. З огляду на її потенційні можливості при врегулюванні спорів та конфліктів, медіація стає все більш затребуваною. Медіація є процесом, який дозволяє вирішувати спори і конфлікти у простіший та дешевший спосіб, ніж

судовий або арбітражний розгляд. Це стосується як внутрішніх, так і міжнародних спорів.

О. Алехіна зауважує, що формування стійких всебічних зв'язків у міжнародній сфері розширює можливості для суб'єктів господарської діяльності різних країн, збільшує діловий оборот, активізує появу нових технологій і нових сфер економічної діяльності. У той же час розвиток міжнародного комерційного обороту призведе до різноманітності міжнародних комерційних відносин і міжнародних комерційних угод, що, в свою чергу, веде до появи різноманіття правових конфліктів в цій сфері [1]. Саме тому, у сучасних умовах глобалізації міжнародного ринку особливо привабливою медіація є для міжнародної комерційної діяльності.

Медіація у транскордонних справах була б надзвичайно складною без відповідної правової бази. Створення такої бази вимагає відповідних двосторонніх угод або прийняття спільних рішень в рамках міжнародної організації [2]. У цьому аспекті Директива 2008/52/ЄС Європейського парламенту і Ради про деякі аспекти медіації у цивільних та комерційних справах №2008/52/ЄС від 21 травня 2008 року має на меті полегшити доступ до альтернативних способів вирішення спорів (ADR) та сприяти вирішенню спорів мирним шляхом заохочення медіації та забезпечення збалансованого співвідношення між медіацією та судовим розглядом. Хоч дія Директиви поширюється на транскордонні спори, в преамбулі чітко зазначена можливість застосування її положень до внутрішньо-державних медіаційних проваджень. Рамковий характер положень Директиви має слугувати правовою основою щодо важливих аспектів цивільного судочинства в державах-членах шляхом гармонізації діючих у цих країнах положень про співіснування медіації та цивільного провадження [3, с. 18].

Відповідно до статті 2(1) Директиви, спір має транскордонний характер, якщо хоча б одна зі сторін має місце проживання або звичайне місцезнаходження в державі-члені, яка не є державою, в якій має місце проживання або звичайне місцезнаходження будь-яка з інших сторін на дату, коли

— сторони прийняли рішення про використання медіації після виникнення спору;

- суд приймає рішення про застосування медіації;
- обов’язок звернутися до медіації виникає відповідно до національного законодавства;
- для цілей статті 5 Директиви сторонам було рекомендовано звернутися до медіації [4].

Директива підкреслює, що держави-члени повинні забезпечити відповідну якість медіації, підтримуючи: розроблення добровільних кодексів поведінки та дотримання їх медіаторами та організаціями, що надають послуги медіації; інші ефективні механізми контролю якості наданих медіаційних послуг; початкове навчання медіаторів і продовження цього навчання для того, щоб сторони проводили медіацію ефективно, неупереджено та компетентно [4].

Відповідно до Директиви медіація є добровільною процедурою, незалежно від її назви чи опису, під час якої принаймні дві сторони спору намагаються самотійно досягти згоди за допомогою медіатора для вирішення їхнього спору. Таке провадження може бути ініційоване сторонами або може бути запропоноване або призначене судом або передбачене законодавством держави-члена.

Положення Директиви застосовуються у транскордонних спрах до цивільних та комерційних справ, за винятком прав та обов’язків, щодо яких сторони не вільні самотійно приймати рішення згідно з діючим законодавством у відповідній сфері. Такі права та обов’язки є особливо поширеними у сімейному та трудовому праві. Вона не поширюється, зокрема, на податкові, митні та адміністративні питання, а також на відповідальність держави за дії або бездіяльність при здійсненні державної влади.

Як бачимо, Директива не містить комплексних рішень для всіх видів транскордонної медіації. Її розробники обмежилися лише частковим регулюванням цивільної та комерційної медіації. Тим не менш, Директиву, про яку йде мова, слід розглядати як позитивний крок у просуванні медіації. Відмічаючи позитивне значення Директиви, С. Пецковський зазначив, що, за оцінкою Європейської Комісії, Директива, як очікується, принесе відчутні і прямі економічні

вигоди сторонам у спорі завдяки зниженню транзакційних витрат і поліпшенню загального соціального клімату [2].

Ще одним важливим документом є Директива 2013/11/ЄС Європейського парламенту і Ради про альтернативне вирішення споживчих спорів, яка прийнята 21 травня 2013 року. Положення Директиви спрямовані на регулювання суспільних відносин, що виникають між споживачем, громадянином ЄС і підприємцем (резидентом ЄС) на національному та транскордонному рівні. Даний документ має на меті створення простої, швидкої і маловитратної процедури вирішення спорів між споживачами та підприємцями [5]. Варто відмітити, що положення Директиви дають можливість застосовувати її як до внутрішньо-національних, так і до транскордонних споживчих спорів практично у всіх сферах діяльності, включаючи електронну комерцію. Вона встановлює мінімальні стандарти неупередженості, прозорості та ефективності установ альтернативного вирішення спорів.

Таким чином, транскордонну медіацію можна визначити як альтернативний спосіб вирішення спорів за участю сторін або учасників процесу, які походять з різних правових систем. Що відрізняє транскордонну медіацію від медіації в класичному розумінні – це елемент транскордонного характеру, тобто наявність принаймні двох правопорядків, або сторін, які представляють ці два різні правопорядки. У той же час, варто відмітити, доволі повільні кроки щодо гармонізації законодавства про медіацію в країнах ЄС. Варто зазначити, що привабливість процедури медіації зростатиме лише тоді, коли вона буде реально працювати, демонструвати конкретні результати через сприйняття національним законодавцем міжнародних стандартів та культури альтернативного вирішення спорів.

Список використаних джерел:

1. Алехіна О. Як медіація допомагає в міжнародних комерційних спорах. 2020. №44. 10 грудня. URL: https://www.lawfirm-pryadko.com/articles/yak_med_ac_ia_dopomaga_v_m_zhnarodnih_komerc_jnih_sporah

2. Marszycki K. Mediacje transgraniczne w Unii Europejskiej. 2021. 18 września._URL: <https://mediatorzy-polscy.eu/blog/mediacje-transgraniczne-w-unii-europejskiej/>

3. Kalisz A., Prokop-Perzyńska E. Mediacja w sprawach cywilnych w prawie polskim i europejskim. *EPS*. 2010. № 11. S. 16-22.

4. Директива 2008/52/ЄС Європейського парламенту і Ради про деякі аспекти медіації у цивільних та комерційних справах № 2008/52/ЄС від 21.05.2008 року. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_a95z

5. Directive 2013/11/EU of the European Parliament and of the Council of 21 May 2013 on alternative dispute resolution for consumer disputes and amending Regulation (EC) № 2006/2004 and Directive 2009/22/EC (Directive on consumer ADR) URL: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:-165:0063:0079:EN:PDF>

Оксана Поліщук,

доцент кафедри психології

Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича (Україна)

РЕФРЕЙМІНГ ЯК КОМУНІКАТИВНА НАВИЧКА МЕДІАТОРА

Ви не можете вирішити проблему з тим самим мисленням, яке її створило.

Альберт Ейнштейн

Конфлікти є природними та повсякденними явищами у всіх контекстах – у відносинах, сім'ях, на роботі, у громаді тощо. Вони пов'язані з певним рівнем відмінностей у поглядах сторін, незалежно від того, хто є його учасниками. Так виникають розбіжності, які призводять до боротьби та відстоювання власних переваг і на цьому етапі конфлікт перетворюється на суперечку. Кращим варіантом її вирішення стає медіація.

У дослідженнях по вирішенню конфліктів і медіації однією з ключових комунікативних компетентностей вважається рефреймінг (Donohue W.A, Allen M. & Burrell N., 1988; Putnam L.,2004; Moore C., 2014; Anam S., Satris R., 2020;